نامه به سردبیر

نگاهی به وضعیت آزمون جامع در برنامه درسی پرستاری

نسرین سرابی*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/دی ۱۴۰۴ ۲۵ (۸): ۶۸ تا ۷۰

DOI: 10.48305/25.68

مهم‌ترین مسؤولیت آموزش پرستاری، آماده‌سازی فارغ‌التحصیلانی است که صلاحیت‌های لازم برای ارائه مراقبت با کیفیت و ایمن را داشته باشند(۱). نتایج یک متاآنالیز انجام شده در ایران نشان می‌دهد که میزان رضایت‌مندی از مراقبت پرستاری در بین بیماران ۳۸٪ است(۲). این مساله از این لحاظ حائز اهمیت است که رضایت بیمار یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت مراقبت بوده و به‌عنوان نتیجه خدمات مراقبت‌های بهداشتی در نظر گرفته می‌شود(۳). چالش فوق، این پرسش را در ذهن ایجاد می‌کند که آیا دانشجویان پرستاری بعد از کسب صلاحیت لازم، فارغ التحصیل شده و وارد عرصه مراقبتی شده‌اند؟

در این راستا کسب اطمینان از دانش و مهارت کافی در دوره آموزشی رشته پرستاری ضروری است، لذا امتحان جامع پایان دوره می‌تواند شاخصی از صلاحیت آنها باشد(۴). آزمون جامع، فرآیندی است که برای ارزیابی دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های دانشجو بر اساس استانداردهای حرفه‌ای استفاده می‌شود. این ارزیابی جامع، زمانی به دانشجویان داده می‌شود که به اتمام برنامه آموزشی خود نزدیک می‌شوند. در برنامه‌های پرستاری، آزمون جامع پرستاری به‌صورت معمول در اواخر تحصیلات دانشجو، درست قبل از فارغ‌التحصیلی یا اخذ مجوز، برگزار می‌شود. هدف آن، تعیین این است که آیا دانشجویان، دانش، مهارت‌های بالینی و توانایی‌های تفکر انتقادی لازم را برای عملکرد ایمن و مؤثر به عنوان پرستار دارای صلاحیت کسب کرده‌اند یا خیر(۵). نگاهی به برخی دانشگاه‌های جهان نشان می‌دهد که امتحان نهایی بخشی از برنامه درسی پرستاری جهت فارغ‌التحصیلی دانشجویان پرستاری است(۶ تا ۱۰).

برخی از کشورها (به‌عنوان مثال ایالات متحده آمریکا)، به‌دلیل فرآیند ثبت‌نام پس از فارغ‌التحصیلی در آزمون صدور مجوز ملی صلاحیت حرفه‌ای، اهمیت بیشتری برای استفاده از آزمون‌های جامع قائل هستند. چرا که آزمون جامع به‌عنوان راه‌کاری با تمرکز بر چگونگی بهبود احتمال قبولی در آزمون صلاحیت حرفه‌ای پرستاران، در نظر گرفته می‌شود(۱۱). این مساله حاکی از آن است که آزمون جامع می‌تواند حائز اهمیت باشد، چرا که این آزمون می‌تواند در راستای آمادگی برای قبولی در آزمون صلاحیت حرفه‌ای که به‌عنوان مجوزی برای ورود به کار در پرستاران است در نظر گرفته شود. در ایران در برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری قید شده که پس از اتمام کارآموزی در عرصه و جهت فراغت از تحصیل، موفقیت در آزمون نهایی عملی ضروری می‌باشد(۱۲و۱۳). دانشجویان بایست در این آزمون که توسط هر دانشکده و بدون نظارت نهاد اعتباربخشی، سازمان سنجش کشور یا وزارت بهداشت برگزار می‌شود، شرکت کنند(۱). با این وجود، این آزمون الزاما در راستای آزمون صلاحیت حرفه‌ای پرستاران نمی‌باشد. به عبارتی دانشجویان پرستاری بعد از فارغ‌التحصیلی

* **نویسنده مسؤول:** دکتر نسرین سرابی (استادیار)، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران . nasinsaraby06@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۷/۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۱۰

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-15]

[DOI: 10.48305/25.68]

ملزم به دریافت گواهی صلاحیت حرفه‌ای جهت ایفای هرگونه نقش و ارائه خدمات پرستاری در عرصه‌هایی چون سطح جامعه و مراکز و موسسات بهداشتی، درمانی، آموزشی و توانبخشی دولتی (کشوری و لشکری)، غیردولتی (خصوصی، تامین‌اجتماعی، خیریه و ...)، مراکز مشاوره و ارائه خدمات پرستاری در منزل به افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و جوامع هستند(۱۴). همچنین در ایران ورود به رشته پرستاری صرفا متمرکز بر آزمون سراسری است که تنها بُعد دانشی را می‌سنجد در حالی‌که در برخی نقاط علاوه بر آزمون ورودی، مصاحبه و ارزیابی صلاحیت داوطلبان توسط کمیته دانشگاه انجام می‌شود(۱۰). با مجموع این موارد مشخص است که توجه ویژه به آزمون جامع دانشجویان پرستاری به‌عنوان تضمینی جهت احراز صلاحیت‌های لازم فارغ‌التحصیلی و تسهیل قبولی در آزمون صلاحیت حرفه‌ای در کوریکولوم ضروری به نظر می‌رسد.

کلید واژه‌ها: آموزش، دانشجوی پرستاری، کوریکولوم

منابع

1. Pouabdollah M, Zamanzadeh V, Ghahramanian A, Valizadeh L, Mousavi S, Ghasempour M. Competency gap among graduating nursing students: what they have achieved and what is expected of them. BMC Medical Education. 2024; 24(546):1-11
2. Hosseini SJ, Sadeghi T, Heydari A. Patient satisfaction with nursing care in Iran: a systematic review and meta-analysis. Annals of Medicine and Surgery. 2023; 85(11): 5611-5620.
3. Karaca A, Durna Z. Patient satisfaction with the quality of nursing care. Nursing Open. 2019; 6(2): 535-545.
4. Miri Kh, Bahrami M, Sabeghi H, Mazlom SR. [Assessing the Necessity of Final Exam at the End of the Undergraduate Nursing Course from the Point of View of Faculty Members and Students of Mashhad and Torbat Heydariyeh in 2016: A Short Report]. Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2018; 17(6): 587-594.[Persian]
5. Novia Christi J, Hemme Tambunan E. Nurse profession students' experiences on exit examination preparation: a qualitative study. Journal Pendidikan Glasser. 2024; 8(2): 211-218.
6. Georgia College, College of Health Sciences, School of Nursing. Undergraduate Nursing Student Handbook; 2020-2021. [cited 2021 Dec 1]. Available from: https://www.gcsu.edu/sites/default/files/documents/2020-10/bsn_handbook_2020_2021_Final2.pdf.
7. Bowie State University. Department of Nursing. Department of Nursing Undergraduate Program.Undergraduate Nursing Student Handbook; 2023-2025. [cited 2025 Apr 19]. Available from: https://www.bowiestate.edu/academics/colleges/college-of-professional-studies/departments/nursing/undergraduate-programs/nursing/nursing-undergraduate-student-handbook.pdf.
8. Ziegert K, Ahlner-Elmqvist M, Johanssons UB, Larsson M, Andersson PL. How the Final Swedish Clinical Exam Prepares the Nursing Students for Their Future Challenges-Qualitative Analysis. Creative Education. 2014; 5(5): 1887-1894.
9. McClurg N. DNP final report: an evidence-based HESI exit exam remediation plan. A DNP Final Report submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Nursing Practice School of Nursing. DNP Scholarly Project. Tyler, Texas: University of Texas at Tyler; 2022.
10. Mehrabirad F, Ghasemi F, Yarahmadi S. [A Comparative Study of the Undergraduate Nursing Education System in Iran and Bangladesh]. Iranian Journal of Medical Education. 2025; 25 (3): 20-31.[Persian]
11. Rosqvist K, Koivisto JM, Vierula J, Haavisto E. Instruments used in graduating nursing students'exit exams: an integrative review. Contemporary Nurse. 2022; 58(5-6): 393-413.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-15]

[DOI: 10.48305/25.68]

12. Ministry of Health and Medical Education. [Barnameye Amoozeshiye Doreye Karshenasiye Peyvasteye Parastari]. Mosavabe PanjahoChaharomin Jalaseye Shoraye Aliye Barnamehrizi Oloom Pezeshki; 2014. [cited 2025 Nov 19]. Available from: https://hcmep.behdasht.gov.ir/KPpast_Payeh.[Persian]
13. Ministry of Health and Medical Education. [Barnameye Amoozeshiye Doreye Karshenasiye Peyvasteye Parastari]. Mosavabe HashtadoPanjomin Jalaseye Shoraye Aliye Barnamehrizi Oloom Pezeshki; 2022. [cited 2025 Nov 19]. Available from: https://hcmep.behdasht.gov.ir/KP_Payeh.[Persian]
14. Ministry of Health and Medical Education. Deputy of Nursing. [Aeennameye Taeed Shodeye Vazir]; 2016. [cited 2025 Nov 18]. Available from https://dn.behdasht.gov.ir/%D8%A2%DB%8C%DB%8C%D9%86-%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%AA%D8%A7%DB%8C%DB%8C%D8%AF-%D8%B4%D8%AF%D9%87-%D9%88%D8%B2%DB%8C%D8%B11.[Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-10-15]

[DOI: 10.48305/25.68]